

„De Schneeberg”

door F. van Hooijdonk

Als men over de grote weg Maastricht—Aken reist ziet men even vóór Vaals op Duits gebied een tamelijk hoge berg, welke met bos is bedekt.

Deze berg, genaamd „Schneeberg”, heb ik dit jaar in juli en augustus diverse malen bezocht om zijn botanische rijkdom. De grond is kalkhoudend, dus direct denken we dan aan de Zuid-Limburgse flora met alle heerlijkheden van dien. We zullen er samen eens heen gaan in gedachten, dan kunt U mee genieten van al dat moois.

We passeren bij Vaals de Duitse grens en slaan dan direct af in noordelijke richting. We zien de beboste hellingen van de Schneeberg al dra liggen. Het lijkt dichter bij dan het is, want al met al moeten we een klein halfuur lopen eer we er zijn. Ondertussen zullen we de ogen maar de kost geven. Op diverse plaatsen kan men nog de resten zien van de vroegere „Siegfried-linie”. Deze brokstukken vormen vanzelfsprekend een obstakel voor degenen, die van de vrije natuur houden, doch de natuur heeft sedert het einde van de oorlog al weer heel wat terrein heroverd, want veel voormalige bunkers en tankvallen zijn overgroeid met clematis en heggerank, terwijl ook bramen en brandnetels ijverig meehelpen die oorlogsherinneringen onzichtbaar te maken. Op een der bunkerresten vond ik een zeer interessante plant, n.l. de *pijpbloem*. De bloei was helaas al voorbij, maar de grote hartvormige bladeren maakten determinering toch mogelijk. Ofschoon geen familie van de Aäronskelk, vertoont ze er toch wel overeenkomst mee door de manier waarop de bloemen worden bestoven; n.l. met behulp van kleine insecten, die worden vastgehouden totdat de bevruchting tot stand is gekomen. Langs de weg wordt onze aandacht direct getrokken door de stekelige bloeiwijzen van de *wilde kaardebol*, die hier zeer talrijk is. Men vindt er exemplaren onder van pl.m. 1 meter hoog! Op de akkers zelf vinden we de „gewone” onkruidfora, zoals b.v. zandklokjes, havikskruiden, bitterkruid, melkdistels enz. . . .

We komen bij het doel van onze tocht en direct zitten we al tussen allerlei mooie bloemen. Rechts van de weg gaat het steil bergop en dan komen we in het dichte bos. Eerst zullen we eens zien wat er onder aan de helling allemaal groeit en bloeit. Natuurlijk ontmoeten we veel planten die men in Zuid-Limburg of langs de grote rivieren eveneens kan aantreffen, zoals: *rapunzelklokje*, *ijzerhard*, *grootbloemcentaurie*, waaronder ook enkele met zuiver witte bloemen, *hokjespeul*, *thijm*; de *knaulia* en *scabiosa*, welke laatste voor beginners in het determineren nog al moeilijkheden schijnt op te leveren, omdat ze zoveel op elkaar lijken. Verder nog *slangenkruid*, *wondklaver*, *marjolein* en *donderkruid*. *Koningskaarsen* staan er buitengewoon veel bij elkaar. Als men van een kleine afstand zo naar zo'n bloeiende helling kijkt valt direct op de grote kleurenschakering van al die bloemen: paars de centauries, *knaulia* en duifkruid, geel van bitterkruid, havikskruiden en wondklaver enz. Al deze pracht is zo moeilijk te beschrijven; men moet het zien, dan kan men er steeds weer met heel veel plezier aan terugdenken. Op een open plek vond ik een vlinderbloemige, die ik in Limburg nog nergens had gezien; de *hauwklaver*. Op iedere stengel zit één tamelijk grote helder gele bloem, terwijl de vrucht een rechte peul is, met vier opstaande ribben van pl.m. 1 mm hoog. Behalve genoemde planten, die men met een beetje geluk practisch alle in Zuid-Limburg kan aantreffen, zijn er ook nog, die

zelfs in ons krijtland zeer zeldzaam zijn of niet (meer) voorkomen, zoals: *breedbladklokje*, *kluwenklokje*, *akkerklokje* en *Duitse gentiaan*. Deze laatste bloeit eigenlijk pas goed in september-oktober, dus vrij laat in het jaar. De klokjes zijn erg goed vertegenwoordigd, zoals reeds bleek, maar we vinden er vast nog meer, want de *zandblauwtjes* die we daar zien staan behoren ook al tot de *campanula*'s. Het ruige klokje heb ik in de omgeving van de Schneeberg niet gevonden, deze plant hoorde toch ook wel in dit gezelschap thuis. We kijken ook eens aan de andere kant van de weg, waar talrijke korenvelden zijn, want hier zien we een zeldzaam lid van de *silenefamilie*: het korenroosje of *bolderik*. Juist zoals korenbloemen en klaprozen aan het koren een blauwe of rode waas kunnen geven, zo kleuren die honderden korenroosjes het koren roodpaars. De bloemen van de *bolderik* zijn het bekijken zeker waard, want door hun mooie vorm en kleur zijn ze een sieraad voor het oog. De „doorn”, die deze „rozen” als schaduwzijde hebben, is i.c. de giftigheid, want daardoor worden ze uit het koren zo veel mogelijk geweerd. Een andere plant of beter plantje, dat in het koren direct opvalt door zijn felle kleur, is het *spiegelklokje*, dat hier in massa's voorkomt. Als nummer zeven van de klokjesfamilie is hier nog het *kleine spiegelklokje* gevonden, maar ik heb er vergeefs naar gezocht. Buiten deze door kleur of grootte opvallende planten zijn er ook meer bescheiden bloemen zoals het *guichelhêil*, dat hier in twee variëteiten voorkomt, nl. met rode bloemen en met blauwe. Verder groeit er tussen het koren nog *kleine wolfsmelk*, *naaldenkervel*, diverse *ooievaarsbekken*, *kleine leeuwenbek* en de *smalbladige raai*.

Nu beklimmen we de steile helling om in het bos een kijkje te gaan nemen. Hier en daar is het een echte wildernis door de weelderige groei van bramen, brandnetels en clematis; een dorado voor de vele zangvogels, maar vooral voor de grondbroeders onder hen. Op een van de met mos en grassen begroeide bospaden zag ik op een mooie namiddag reintje de vos, die languit van het zonnetje lag te genieten. Door de gunstige windrichting kon ik hem geruime tijd bespieden, voordat hij „het hazepad koos”. De mooiste plant, die ik langs een van die bospaden vond, was een laatbloeiend exemplaar van de *roodbruine wespenorchis*. Deze prachtige plant zal men in Zuid Limburg wellicht niet meer kunnen aantreffen, omdat de afgraving van de vindplaats: de St. Pietersberg, reeds zover is gevorderd. Ook stonden er veel *aarddistels*, *kluwenklokjes* en *Duitse gentianen*. Een andere voor Zuid Limburg eveneens erg zeldzame plant is de *trogamander*, die ik hier echter met massa's zag staan.

In afwijking van hetgeen in „Heimans en Thijsse” over de boeitijd van het *rondbladig wintergroen* is vermeld, heb ik na juni nergens meer bloeiende exemplaren gevonden. Ook de vele planten hier waren in juli-augustus alle uitgebloeid, terwijl van tweede bloei ook niets te bespeuren was. *Heksenkruid*, *Fuch's kruiskruid*, *bos-havikskruid* en de twee „Canadezen”: *Canadese fijnstraal* en *Canadese guldenroede* kan men in oktober nog bloeiend aantreffen.

Tot slot wil ik in vogelvlucht nog enkele planten vermelden, die in het Nederlands-Duitse grensgebied worden aangetroffen en die vermoedelijk als adventiefplanten uit Duitsland kunnen worden beschouwd. B.v. *Roedewolfsmelk*, *bonte wikke* en *Hongaarse wikke*, *aardaker* en *witte munt*.

Het komende voorjaar hoop ik deze plaats weer te bezoeken om eens te zien wat er dan allemaal te genieten valt.

Bocholtz.

1-12-1955